

EL CASTELL I L'ESGLÉSIA DE PALOL

19

46

El conjunt arqueològic de Palol Salbaldòria està format, a més de les restes ibèriques i romanes, per dues edificacions medievals: l'església romànica i el castell.

No queda clar si l'església de Palol, al punt més alt del pujol, estava dedicada a Sant Tomàs o a Sant Miquel. És esmentada documentalment per primera vegada el 1167 en una donació del bisbe de Girona al monestir de Ripoll. Almenys fins al 1363 era sufragània de la parròquia de Santa Llogaia d'Àlguema. Es tracta d'una mostra de l'arquitectura alt-medieval preromànica de planta rectangular feta amb pedres rierenques i sorrenques. Constava d'una nau de tres

creuers amb arcs de ferradura poc pronunciats, dels quals només resta el primer. L'absis trapezial està molt arruïnat. La volta està enfonsada, i una bona part dels murs estan enrunats. L'església tenia dues portes, una a ponent, on avui hi ha un esvoranc que encara conserva alguna dovella, i una altra a migdia. L'arc d'aquesta última era lleugerament ultrapassat, sobre banquetes. El mur de migdia encara guarda mostres del segle XVI o XVII. La paret del sud és la més ben conservada, i no té cap obertura. Al sòl de la nau s'hi troba una imposta de secció de bisell, decorada amb motlures horitzontals de mitja canya. A l'interior i a la capçalera de la nau hi ha unes filades d'*opus*

Esglesiola romànica de Palol de Sabaldòria en estat ruïnós. És una construcció preromànica esmentada per primera vegada l'any 1020.

spicatum. L'església tenia una llargada de 17,40 m i una amplada de 6,30 m.

Les restes del castell medieval són a tocar l'església per la part de llevant, sobre un planell natural, al costat d'un cingle del riu Manol. També fou construït amb pedruscall i algunes filades de carreus escairats de pedra arenosa. Avui els murs estan completament enderrocats i només s'hi pot trobar un rectangle de l'antiga construcció.

La paret septentrional es recolza sobre un basament de carreus, i els murs dels costats formen dos rectangles concèntrics. A l'interior hi ha el fonament d'una cisterna. A fora encara es veuen les bases d'una gran torre circular de 6,50 m de diàmetre, que va ser enderrocada. El nom de castell de *Palatiolo* apareix també per primera vegada l'any 1167.

Una altra edificació del conjunt era el mas de Palol, que és davant del castell i de l'església. Era un casal de planta baixa i dos pisos. A migdia hi ha un gran portal adovellat amb la data de 1577. A la planta noble hi ha dues finestres rectangulars ornamentades amb motlures

senzilles en relleu. A la part més alta hi ha dues arcades rebaixades, separades per una columna octogonal, actualment tapiades. També hi ha quatre finestres renaixentistes. Encara s'hi pot veure un rellotge de sol. Actualment aquesta edificació també està ensorrada i ha perdut la part superior del seu cos central.

Avui tota aquesta zona està en ruïnes i encerclada per una tanca de tela metàl·lica que impossibilita el pas. La zona ha perdut tot el caràcter urbà que havia tingut, ja que abans era considerat un llogaret de Vilafant per al qual s'anomenava un alcalde pedani. L'últim fou Josep Fort, l'any 1906.

El 1995 l'Ajuntament de Vilafant va aprovar un Pla Especial de Protecció del conjunt de Palol Sabaldoria per preservar aquest nucli, dintre d'una superfície de deu mil metres quadrats, situat entre el nucli antic de Vilafant, la urbanització de les Forques i el marge esquerre del riu Manol. Un cop aprovada aquesta protecció es vol aturar l'estat de degradació que pateix i procedir a excavar i restaurar tot el conjunt, i no es descarta que es pugui fer un centre cultural a la zona.

Plànol de la planta de l'antiga església de Palol.

